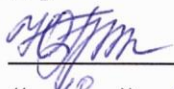

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Допускається до захисту.
Зав. кафедри менеджменту
д-р екон. наук, професор

 Ю. С. Гринчук
« 18 » листопада 2024 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА
(за матеріалами АТ «Фармак», м. Київ)

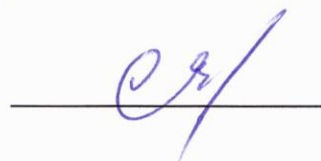
Виконала: Полончук Людмила Юріївна

Керівник: к. е. н., доцент Арбузова Т. В.

Рецензент: к. е. н., доцент Батажок С. Г.

*Засвідчую, що у цій кваліфікаційній роботі
магістра немає запозичень з праць інших авторів
без відповідних посилань.*

Здобувач: Полончук Л. Ю.

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра менеджменту

Освітній ступінь: «Магістр»

Освітня програма: 073 «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри менеджменту,
д-р екон. наук, професор Ю. С. Гринчук

« 03 » листопада 2023 р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
Полончук Людмилі Юріївні

1. Тема роботи: **Формування та реалізація стратегії сталого розвитку фармацевтичного підприємства (за матеріалами АТ «Фармак», м. Київ)**

2. Керівник роботи: Арбузова Т. В., к. е. н., доцент.

3. Строк подання студентом роботи: 11 2024 р.

4. Вихідні дані до роботи: фінансова та статистична звітність, накази, розпорядження керівництва щодо формування та реалізації стратегії сталого розвитку фармацевтичного підприємства АТ «Фармак», інші матеріали досліджуваного підприємства, законодавчо-нормативні документи, праці вітчизняних та зарубіжних вчених з проблеми наукової розвідки, публікації періодичних видань, інформаційні ресурси мережі Internet.

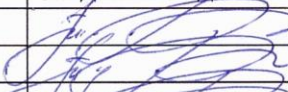
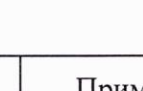
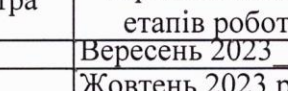
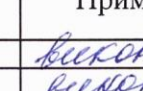
5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- узагальнити та систематизувати теоретичні аспекти формування та реалізації стратегії сталого розвитку фармацевтичного підприємства;
- з'ясувати методичні підходи до оцінки взаємовпливу стратегії сталого розвитку та конкурентоспроможності фармацевтичної компанії;
- представити організаційно-економічну характеристику АТ «Фармак»;
- оцінити фінансовий стан та фінансові результати діяльності АТ «Фармак» як передумови формування та реалізації стратегії сталого розвитку;
- оцінити концепцію сталого розвитку АТ «Фармак»;
- запропонувати напрями удосконалення структури стратегії сталого розвитку АТ «Фармак».

6. Перелік графічного матеріалу: структурно-логічна схема взаємозв'язку між сталим розвитком, стратегією сталого розвитку, соціальною відповідальністю та КСВ, структурно-логічна модель вибору загальної стратегії підвищення конкурентоспроможності і розвитку фармацевтичної галузі України, динаміка основних фінансових показників та фінансових результатів АТ «Фармак», динаміка індексу FinScore та індексу MarketScore підприємства, динаміка обсягів ЗЕД, географічна структура експорту та імпорту АТ «Фармак», структура фармацевтичного ринку України, складові механізму

реалізації стратегії соціально-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством, модель програмної реалізації стратегії соціально-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством.

7. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Арбузова Т. В., к.е.н., доцент		
1	Арбузова Т. В., к.е.н., доцент		
2	Арбузова Т. В., к.е.н., доцент		
3	Арбузова Т. В., к.е.н., доцент		
Висновки	Арбузова Т. В., к.е.н., доцент		

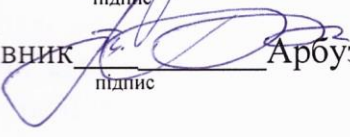
8. Дата видачі завдання: 03.11. 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір теми кваліфікаційної роботи магістра	Вересень 2023 р.	<i>виконано</i>
2	Одержання індивідуального завдання	Жовтень 2023 р.	<i>виконано</i>
3	Складання календарного плану-графіка написання кваліфікаційної роботи магістра	Листопад 2023 р.	<i>виконано</i>
4	Підготовка до виконання кваліфікаційної роботи - підбір та вивчення літератури - участь у виконанні науково-дослідних робіт	Грудень 2023 р.	<i>виконано</i>
5	Уточнення теми кваліфікаційної роботи та календарного плану-графіка, виходячи зі специфіки базового підприємства (організації)	Січень 2024 р.	<i>виконано</i>
6	Підготовка: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - висновків - перевірка науковим керівником	Січень – лютий Березень-квітень Травень – червень Липень – серпень Вересень 2024 р.	<i>виконано</i> <i>виконано</i> <i>виконано</i> <i>виконано</i> <i>виконано</i>
7	Доопрацювання кваліфікаційної роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	Жовтень 2024 р.	<i>виконано</i>
8	Написання та оформлення кваліфікаційної роботи в остаточному варіанті	Листопад 2024 р.	<i>виконано</i>
9	Одержання відгуку наукового керівника	Листопад 2024 р.	<i>виконано</i>
11	Попередній захист кваліфікаційної роботи магістра на кафедрі	Листопад 2024 р.	<i>виконано</i>
12	Заключення завідувача кафедри	Грудень 2024 р.	<i>виконано</i>
13	Одержання рецензії на кваліфікаційну роботу	Грудень 2024 р.	<i>виконано</i>
14	Захист кваліфікаційної роботи магістра	Грудень 2024 р.	<i>виконано</i>

Здобувач Полончук Л. Ю.

підпис

Керівник Арбузова Т. В.

підпис

АНОТАЦІЯ
Полончук Л. Ю.
ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА
(за матеріалами АТ «Фармак», м. Київ)

Кваліфікаційна робота магістра: 62 с., 17 рис., 5 табл., 47 джерел, 4 додатки.

Ключові слова: СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, ЦІЛІ, ЕКОНОМІКА, ЕКОЛОГІЯ, СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК, УПРАВЛІННЯ.

Об'єкт дослідження – процеси забезпечення сталого розвитку фармацевтичного підприємства в контексті необхідності підтримки рівноваги та збалансованості його діяльності.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методологічних засад та прикладних аспектів, які визначають закономірності формування і реалізації стратегії сталого розвитку промислових підприємств фармацевтичної галузі

Мета роботи – дослідження механізму формування та реалізації стратегії сталого розвитку підприємств фармацевтичної промисловості й розробка науково обґрунтованих рекомендацій щодо його удосконалення у системі управління Акціонерним товариством «Фармак».

Методи дослідження – основи наукового менеджменту є методологічною основою магістерської роботи, а також основні положення досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених щодо змісту, системи, структури та стратегії сталого розвитку. Методика дослідження базується на застосуванні загальнонаукових методів дослідження, а саме: таксономічного, міждисциплінарного, хронологічного, аналізу та синтезу, логічний і графічний.

Здійснено оцінювання фінансового стану та фінансових результатів діяльності АТ «Фармак» як передумови формування та реалізації стратегії сталого розвитку, результати якого свідчать, що ефективна виробнича та комерційна діяльність АТ «Фармак» на внутрішньому та зовнішньому ринку протягом тривалого часу стала підґрунтям для реалізації проєктів сталого розвитку. Принципи сталого розвитку впроваджені в усі сфери діяльності Фармак і є основою його соціальної діяльності. Усі проєкти «Фармак» у сфері сталого розвитку спрямовані на покращення якості життя людей, пропаганду здорового способу життя, підвищення рівня екологічної культури, безпеку праці, підтримку соціальної активності та волонтерства серед працівників Фармак.

Обґрунтовано необхідність розробки стратегії соціально-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством, резюмовано, що вона є необхідним інструментом досягнення цілей розвитку підприємства; запропоновано напрями удосконалення структури стратегії сталого розвитку АТ «Фармак».

ANNOTATION

L. Polonchuk

FORMATION AND IMPLEMENTATION OF A SUSTAINABLE DEVELOPMENT STRATEGY FOR THE PHARMACEUTICAL ENTERPRISE

(based on the materials of Farmak JSC)

Master's qualification thesis: 62 pages, 17 drawings, 5 tables, 47 sources, 4 annexes.

Keywords: SUSTAINABLE DEVELOPMENT STRATEGY, COMPETITIVENESS, GOALS, ECONOMY, ENVIRONMENT, SOCIAL DEVELOPMENT, MANAGEMENT.

The object of the research is the processes of ensuring the sustainable development of the pharmaceutical enterprise in the context of the need to maintain the balance and balance of its activities.

The subject of the study is a set of theoretical and methodological principles and applied aspects that determine the patterns of formation and implementation of the strategy of sustainable development of industrial enterprises in the pharmaceutical industry.

The purpose of the work is to study the mechanism of formation and implementation of the strategy of sustainable development of enterprises of the pharmaceutical industry and the development of scientifically based recommendations for its improvement in the management system of Joint-Stock Company "Pharmak".

Research methods – the basics of scientific management are the methodological basis of the master's work, as well as the main provisions of the research of domestic and foreign scientists regarding the content, system, structure and strategy of sustainable development. The research methodology is based on the application of general scientific research methods, namely: taxonomic, interdisciplinary, chronological, analysis and synthesis, logical and graphic.

It was carried an assessment of the financial status and financial results of JSC Farmak out as a prerequisite for the formation and implementation of a sustainable development strategy, the results of which indicate that the effective production and commercial activity of Farmak JSC on the domestic and foreign markets for a long time became the basis for the implementation of sustainable development projects. The principles of sustainable development are implemented in all areas of Farmak's activity and are the basis of its social activities. All Farmak projects in the field of sustainable development are aimed at improving people's quality of life, promoting a healthy lifestyle, raising the level of environmental culture, occupational safety, supporting social activity and volunteering among Farmak employees.

The necessity of the develop a strategy of socially-oriented management of a pharmaceutical enterprise has been substantiated, has been summarized that it is a necessary tool for achieving the goals of the enterprise's development; directions for improving the structure of the sustainable development strategy of JSC Farmak has been proposed.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ.....	6
1.1. Теоретичні засади формування стратегії сталого розвитку фармацевтичного підприємства.....	6
1.2. Методичні підходи до оцінки взаємовпливу стратегії сталого розвитку та конкурентоспроможності фармацевтичної компанії.....	11
Висновки до Розділу 1.....	16
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АТ «ФАРМАК» ЯК ПЕРЕДУМОВИ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	17
2.1. Організаційно-економічна характеристика АТ «Фармак».....	17
2.2. Оцінка фінансового стану та фінансових результатів діяльності АТ «Фармак» як передумови формування та реалізації стратегії сталого розвитку.....	24
Висновки до Розділу 2.....	32
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ЗБАЛАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ, ЕКОНОМІЧНИХ, ЕКОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ АТ «ФАРМАК» В КОНТЕКСТІ СТАЛОСТІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ.....	34
3.1. Оцінка концепції сталого розвитку АТ «Фармак».....	34
3.2. Напрями удосконалення структури стратегії сталого розвитку АТ «Фармак».....	46
Висновки до Розділу 3.....	56
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63
ДОДАТКИ.....	69

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз ринків. YC.Market. 2024. URL: <https://youcontrol.market/app/ua/market-analysis/ukraine>
2. Арбузова Т. В. Державні та бізнес-інструменти дотримання принципів сталого розвитку аграрного сектору за воєнного часу та повоєнного відновлення. *Пріоритетні напрями повоєнного відновлення аграрного сектору в аспекті досягнення цілей сталого розвитку* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Біла Церква, 6-7 червня 2024 р. Біла Церква : БНАУ, 2024. С. 13-16. URL: https://science.btsau.edu.ua/sites/default/files/tezy/tezy_prioritet_napruam_povoen_vidnov_6-7.06.24.pdf
3. АТ «Фармак». Опендатабот. 24.09.2024. URL: <https://opendatabot.ua/c/00481198>
4. АТ «Фармак». Офіційний сайт. URL: <https://farmak.ua/>
5. Баліцька Н. І. Роль публічно-приватного партнерства в інклюзивній соціально-економічній відбудові України в повоєнний час. *Наукові пошуки молоді у ХХІ столітті. Інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. магістрантів і молодих дослідників, 16 листоп. 2023 р. Біла Церква : БНАУ, 2023. С. 3-5. URL: https://science.btsau.edu.ua/sites/default/files/tezy/tezy_mag_econ_16.11.23.pdf
6. Гетало О. В., Кратенко А. О. Аналіз соціально-економічного стану системи реімбурсації вартості лікарських засобів за кордоном. *Логос. Мистецтво наукової думки*. 2019. № 2. С. 62–63. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2617-7064/article/view/120>
7. Демченко Н. В., Олійник Ю. С. Формування стратегії управління сучасним фармацевтичним підприємством: маркетингово-орієнтований підхід. *Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики* : матеріали ХІ Міжнар. наук.-практ. дистанц. конф., м. Харків, 21 березня 2024 р. Харків : НФаУ, 2024. С. 218-224. URL: <https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/32716/1/218-224.pdf>

8. Деренська Я. Аналіз світових тенденцій в управлінні ризиками фармацевтичної галузі. *Mechanism of an economic regulation*. 2022. № 3-4 (97-98). С. 83–89. DOI: <https://doi.org/10.32782/mer.2022.97-98.15>

9. Державна програма розвитку охорони здоров'я «Доступні ліки» : Epirosvita. 18.11.2023. URL: <http://surl.li/spmoo> (дата звернення 20.08.2024).

10. Дзюба Т. В. Роль державного управління у формуванні конкурентоспроможного середовища для фармацевтичних підприємств. Ефективність державного управління. 2023. № 74 (75). С. 21–25. DOI: <https://doi.org/10.36930/507403>

11. Доровський О. В. Обґрунтування вибору стратегії розвитку фармацевтичної галузі України : автореф. дис. ... докт. екон. наук : 08.00.03. Харків, 2015. 35 с. URL: https://ndc-ipr.org/media/ndc_old/documents/aref_dorovski.pdf

12. Іванова М. І., Швець В. Я., Саннікова С. Ф., Варяниченко О. В., Бардась А. В. Соціальна відповідальність як ключова компетенція забезпечення сталого розвитку підприємств. *БізнесІнформ*. 2023. № 3. С. 176-186. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-3-176-186>.

13. Іванова Н., Попело О. Оцінка корпоративного управління в контексті реалізації стратегії сталого розвитку. *Науковий вісник Полісся*. 2023. №1(26). С. 183–201. [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-1\(26\)-183-201](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-1(26)-183-201)

14. Журенко В. В. Розробка методології впровадження системи екологічного менеджменту на вітчизняних фармацевтичних підприємствах : дисертація на зд. наук. ст. докт. філософії : 226 / Національний фармацевтичний університет, МОЗ України, Харків, 2023. 247 с. URL: <https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2023/12/dysertatsiia-zhurenko-v.v..pdf>

15. Зайцева Л. О. Методичні засади розробки фінансової стратегії сталого розвитку публічних компаній. *Причорноморські економічні студії*. 2021. № 67. С. 97-104. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9935/16.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

16. Звіти зі сталого розвитку АТ «Фармак» – 2020. URL: <https://farmak.ua/wp-content/uploads/2021/12/zvit-zi-stalogo-rozvitku.-farmak-2020.pdf> 2021. URL: https://farmak.ua/wp-content/uploads/2022/12/zvit_zi_stalogo_rozvitku_2021-1.pdf

17. Киричук А. О., Космина Х. І., Кричківська А. М., Монька Н. Я. Застосування SWOT-аналізу для дослідження стратегій розвитку фармацевтичного підприємства «Фармак». *Innovations and prospects of world science* : The 9 th International scientific and practical conference (April 28-30, 2022) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2022. 724 p. С. 137-142. URL: <file:///C:/Users/Professional/Downloads/INNOVATIONS-AND-PROSPECTS-OF-WORLD-SCIENCE-28-30.04.22.pdf>

18. Кривда О. В. Методика визначення ефективності політики ціноутворення в фармацевтичній промисловості. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2020. № 8 (88). С. 16–21.

19. Логінова О. Управління логістичною діяльністю фармацевтичних підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. No 1. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/15901/1/ujae_2023_r01_a3.pdf

20. Мартинюк О. А. Впровадження стандартів якості в галузі охорони здоров'я у воєнний час. *Modern methods of solving scientific problems of reality*. The 35th International scientific and practical conference. (September 05 –08, 2023) Varna, Bulgaria. International Science Group. 2023. 195 p. URL: <https://isg-konf.com/modern-methods-of-solving-scientific-problems-of-reality/>

21. Мартинюк О. А., Добровольська І. В. Особливості формування стратегії управління бізнесом в приватних фармацевтичних підприємствах. *Сучасні напрями змін в управлінні охороною здоров'я: модернізація, якість, комунікація* : матеріали Міжн. наук.-практ. конф., 31 травня 2024 р. Одеса : ОНМУ, 2024. С. 175-178. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-406-4-46>. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/284/9049/20382-1>

22. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: навчальний посібник / В.І. Борщ, О.В. Рудінська, Н.Л. Кусик. Херсон: Олді+, 2022. 264 с.
23. Мороз С. В., Мейш А. В., Вовкотруб К. В. Наслідки державного регулювання цін. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2021. № 5 (2). С. 114–120. DOI: 10.31891/2307-5740-2021-298-5(2)-18
24. Полончук Л. Ю. Управління конкурентоспроможністю фармацевтичної компанії на внутрішньому і зовнішньому ринках. *Молодь – аграрній науці і виробництву. Інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти, 24 квітня 2024 р. Біла Церква : БНАУ, 2024. 255 с. С. 169-172. URL: https://science.btsau.edu.ua/sites/default/files/tezy/tezy_stud_econ_24.04.2024.pdf
25. Про затвердження Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011-2020 роки : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 13.09.2010 № 769. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0769282-10#Text> (дата звернення 20.03.2024)
26. Програма EU4Health. Міністерство охорони здоров'я України. URL: <https://moz.gov.ua/programa-eu4health> (дата звернення 20.03.2024).
27. Савельєва О. О. Формування стратегії соціально-орієнтованого управління фармацевтичним підприємством. *Ефективна економіка*. 2014. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3698>
28. Структура фармацевтичного ринку України. Блог YC.Market. 26.01.2024 р. URL: <https://blog.youcontrol.market/struktura-farmatsievtichnogho-rinku-ukrayini/>
29. Таранич О., Іжаківська Я. Використання інтегрованих показників ефективності в управлінні фармацевтичними компаніями в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-66>
30. Ткаченко Є., Лисецький Б., Литвин, О. Вплив регулюючих механізмів на ціноутворення у фармації: перспективи для сталого розвитку галузі. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 60. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-37>

31. Фальчук М. П., Літвінова О. В. Науково-практичні підходи щодо побудови системи оцінки науково-технічного потенціалу фармацевтичного підприємства при формуванні стратегії розвитку. *Актуальні проблеми якості, менеджменту і економіки у фармації і охороні здоров'я* : матеріали II наук.-практ. інтернет-конф., м. Харків, 19 січня 2024 р. Харків : НФУ, 2024. 516 с. С. 486-487. URL: <https://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/32076/1/486-487.pdf>

32. Фармацевтична енциклопедія. URL: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/14225/stalij-socialno-ekonomichnij-rozvitok-farmaceutichnix-pidpriyemstv-sser-fp>

33. Шандрівська О., Цветковська А. Дослідження фармацевтичного ринку України: у фокусі концентрація ринку. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми економіки та управління». 2022. № 1(9). URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/apr/27443/220198verstka-58-70.pdf>

34. Шевчук П., Дергалюк Б. Перспективи розвитку підприємств фармацевтичної промисловості в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-69>.

35. Шолойко Н. Досвід фахової підготовки фармацевтів США до організаційно-управлінської діяльності в галузі. *Ukrainian professional education*. 2022. № 11. С. 124–133. Doi: <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2022.11.275573>

36. Шубіна К. А., Артеменко Л. П. Стратегічні пріоритети стійкого розвитку фармацевтичних підприємств. *Актуальні проблеми економіки та управління*. №15. 2021. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view>

37. Яковенко Я. Ю. Формування та реалізація стратегії стійкого розвитку промислових підприємств : дисертація на зд. наук. ст. докт. філософії : 051 / Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, Кременчук, 2020. 279 с. URL: https://www.kdu.edu.ua/Documents/diser_Yakovenko.pdf

38. Al-Awamleh, H., Alhalalmeh, M., Alatyat, Z., Saraireh, S., Akour, I., Alneimat, S., Alathamneh, F., Abu-Farha, Y & Al-Hawary, S. (2022). The effect of

green supply chain on sustainability: Evidence from the pharmaceutical industry. *Uncertain Supply Chain Management*, 10(4), 1261-1270. URL: <https://growingscience.com/beta/uscm/5620-the-effect-of-green-supply-chain-on-sustainability-evidence-from-the-pharmaceutical-industry.html>

39. Campos L. S. Environmental management systems (EMS) for small companies: a study in Southern Brazil. *Journal of Cleaner Production*. 2012. Vol. 32. P. 141–148. DOI: 10.1016 / J.JCLEPRO.2012.03.029.

40. Ghobakhloo M., Iranmanesh M., Mubarak M. F., Mubarik M., Rejeb A., Nilashi M. Identifying industry 5.0 contributions to sustainable development: A strategy roadmap for delivering sustainability values. *Sustainable Production and Consumption*. Volume 33. 2022. Pages 716-737. <https://doi.org/10.1016/j.spc.2022.08.003>.

41. Zhurenko V. V., Lebedynets V. O. Characteristics of development and dissemination of environmental management systems in the area of production of medicines in Ukraine. *Ceska Slov Farm*. 2022. № 71 (5). P. 200–213. PMID: 36443025 (Scopus) <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36443025>

42. Milanesi M., Runfola A., Guercini S. Pharmaceutical industry riding the wave of sustainability: Review and opportunities for future research. *Journal of Cleaner Production*. Volume 261, 10 July 2020, 121204. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0959652620312518?via%3Dihub>

43. Pacana, A., Ulwicz, R. Research of determinants motivating to implement the environmental management system. *Polish journal of management studies*. 2017. Vol. 16, № 1. URL: <https://yadda.icm.edu.pl/baztech/element/bwmeta1.element.baztech-f855c8b5-8ebd-4f37-9dca-2b5328c4bff5> (Date of access: 10.09.2024).

44. Sustainable environmental management system integration and business performance: a balance assessment approach using fuzzy logic / I. V. Herghiligiu et al. *Sustainability*. 2019. Vol. 11, № 19. P. 5311. <https://doi.org/10.3390/su11195311>.

45. What are the UN Sustainable Development Goals? Sustainable Development Goals. *UN Sustainable Development Goals*. 2015. URL: <https://www.iso.org/sdgs.html> (Date of access: 10.02.2024).

46. Xu, J., Wang, X., & Liu, F. (2020). Government subsidies, R&D investment and innovation performance: analysis from pharmaceutical sector in China. *Technology Analysis & Strategic Management*, 33(5), 535–553.
<https://doi.org/10.1080/09537325.2020.1830055>

47. YouControl : Акціонерне товариство «Фармак». URL:
<https://youcontrol.com.ua/contractor/?id=7376705&tb=finance>